

VRH - Na dobrodelnem večeru o rakastih obolenjih

Krepijo upanje

Na dobrodelnem večeru, ki ga na Vrhu že vrsto let prirejajo Čotovi v sodelovanju s sovodenjskimi krvodajalci, je bil letos govor o raku na dojki. Gre za obolenje, ki ga danes povečini zelo uspešno zdravijo - ne nazadnje - zaradi velikih korakov, ki jih je medicina naredila v zadnjih letih. In med najbolj kakovostnimi središči je brez dvoma center CRO iz Aviana, kateremu je bila tudi namenjena nabirka ponedeljko-vega večera v Lokandi Devetak.

Na štirinajstem tovrstnem srečanju z naslovom »Težka izguba naj lajša tegobe« je kar številne prisotne v imenu prirediteljev pozdravila Tatjana Devetak. Spomnila se je none Helke, slovo od katere je pred petnajstimi leti porodilo zamisel o dobrodelni akciji, in drugih svojcev, ki jih je »za hrbtna bolezen« odtirgala iz njihove srede. Pozdravila je sovodenjsko županjo Alenko Florenin, deželnega tajnika stranke Slovenska skupnost Damijana Terpina in podpredsednika deželnega sveta FJK Igorja Gabrovca. Slednji je izrecno pohvalil plemenito vztrajnost družine Devetak, njen zgled in podporo, ki jo konkretno nudi. Predsednik sovodenjskega združenja krvodajalcev Štefan Tomsič je dejal, da jim je v veliko čast sodelovati z Avguštinom Devetekom in člani njegove družine, ki so v organizaciji zelo »profesionalni« in zato tudi uspešni. Na najlepši način so krvodajalci zaključili svoj »week-end solidarnosti«, ki se je začel v soboto z gabrsko baklado v korist hospica Via di Natale. Tomsič je še povabil prisotne, naj se 18. oktobra v Sovodnjah udeležijo predavanja o preventivnih pregledih in rakastih obolenjih.

Kot posebna gosta sta nato prišla do besede onkologa iz Aviana, goriški rojak Simon Spazzapan in njegov kolega Samuele Massarut, odgovoren na kirurškem oddelku, ki ima opravka z rakom na dojki. Tudi Spazzapan, ki je na Vrhu že domač, se je zahvalil Čotovim za vztrajnost pri organizaciji dobrodelnih večerov, nato pa je vodil pogovor s kolegom. Ta si je nabral ogromno znanja in izkušenj ob znamenitih kirurjih v Angliji, zato velja za enega največjih specialistov za raka na dojki v Trivenetu. Uvedel je tudi marsikatero inovativno in koristno metodo, ki je bila prej v Italiji vse prej kot utečena. V anglosaškem svetu se je po eni strani naučil strokovno-znanstvenega pristopa in interdisciplinarnega soočanja med zdravniki, pa tudi iskrenosti do pacientov, je o sebi dejal Massarut. Zelo pomembne so raziskave, saj z izpopolnjevanjem diagnoze in terapij lahko znatno izboljšujejo kakovost življenja bolnikov. Zdravnika sta tudi nazorno povedala, kaj najde pacient v Avianu, kjer se lah-

Onkologa
iz Aviana
Simon
Spazzapan in
Samuele
Massarut
(desno),
Solange
Degenhardt
v komičnem
monologu
(spodaj)

FOTO L.K.

Občinstvo v Lokandi Devetak

FOTO L.K.

ko ponašajo s tehnikami, opremo in strokovnjaki, kakršnih druge zdravstvene strukture v deželi ne premorejo. Med drugim sta omenila problem javnega financiranja in dejstvo, da mora bolnišnica iz Aviana sama iskati zasebne sponzorje tudi izven dežele. Na vprašanje iz občinstva sta svoje izjave dopolnila z nekaj podatki: v Italiji

vsako leto ugotovijo približno 45 tisoč primerov raka na dojki, v deželi FJK med 1100 in 1200, »kar ni malo«. V t.i. zahodnem svetu je primerov vedno več, umrljivost pa se niža. Razlogi za to so zgodnejša diagnoza, sodobni izvidi, kapilarno ozaveščanje v ženskem svetu, večja razširjenost ekografa, pa tudi sodobnejši kirurški posegi in boljše terapije, ki omogočajo znosnejše življenje. Pred 50 leti je pet let po operacijskem posegu preživela le polovica žensk, danes se odstotek suče med 85 in 88 odstotki. Mnoge od teh popolnoma ozdravijo, druge pa lahko z zdravili, hormoni ali kemoterapijo ohranjajo bolezen tako rekoč pod nadzorom in živijo še vrsto let, je še pojasnil Spazzapan.

Večer je sklenila krajša gledališka točka: članica Tik-Tak teatra Solange Degenhardt je mojstrsko nastopila v komično-groteskni vlogi Grimilde. Monolog Stefana Bennija je tudi tokrat izzval zdrav smeh, ki je »najboljše zdravilo«. Kot je pri Čotovih lepa navada, so tudi tokrat goste bogato pogostili s svojimi dobrotami.

NOVA GORICA - Medobčinsko društvo prijateljev mladine

Vsaka igraka ni dobra igraka, z decembrom izposojevalnica

Pri Medobčinskem društvu prijateljev mladine za Goriško (MDPM) so v Novi Gorici zasnovali projekt »Igraka.5«, v okviru katerega bo zaživela prva izposojevalnica dobrih igrak. »Projekt izposojevalnice dobrih igrak je ozaveščanje o pomenu uporabe dobrih igrak v času otrokovega razvoja ter socialne enakosti, h kateri bomo poleg ozaveščevalnih aktivnosti prispevali tudi z vzpostavitvijo prve izposojevalnice dobrih igrak na Goriškem,« pojasnjuje predsednica MDPM za Goriško, Iva Devetak. Izposojevalnica bo brezplačno dostopna vsem otrokom, ne glede na socialni položaj njihove družine, zaživela bo v decembru. Tedaj se nadejajo, da bodo s pomočjo sponzorjev pridobili dovolj igrak, zato da bo otrokom omogočena izposoja na dom.

V prostorih omenjenega društva bodo ob ponedeljkih med 17. in 19. uro prirejali tudi ustvarjalne igralnice, kasneje pa

nameravajo dejavnost razširiti v vse kraje izven mesta na območju šestih okoliških občin. Toda tudi to še ni vse. Poleg dodatnega usposabljanja vzgojiteljev animatorjev, ki bodo vodili ustvarjalne igralnice z otroki bodo tudi starši deležni primernih izobraževanj o pomenu in primerni izbiri igre in igrak za zdravo rast in razvoj otroka. Pri nakupu igrak je namreč ključna ozaveščenost staršev, saj prav oni največkrat izbirajo, kaj bodo kupili malčkom. Devetakova opozarja, da starši navadno izberejo igrako glede na zunanji videz in cenovno dosegljivost. »Vendar je premalo zavedanja, da ni vsaka igraka tudi dobra igraka. Starši nimajo dovolj informacij o otroku ustreznih in dobrih igrak ter o pomenu dobre igrake za otroka v kontekstu socializacije, pridobitve motoričnih sposobnosti in razvijanja umskih spretnosti. Pri cenovno ugodnejših igrakah se pogosto srečamo z nevarnostmi za

zdravje otroka. Cenejše igrake redko dosega standard otroku dobre igrake. Ob dejstvu, da kakovostne in razvojno podprte otroške igrake spadajo v višji cenovni razred, trčimo ob načelo neenakosti možnosti za vse otroke. Dobre igrake so cenovno dostopne manjšemu številu staršev, pogosto pa finančno nedostopnost spremlja tudi neprepoznavanje dobrih igrak,« je prepričana Devetakova. S projektom želijo na MDPM dodati svoj doprinos k reševanju problema slabih igrak in še posebej zmanjševati načelo socialne neenakosti, ki jo občutijo že otroci v najzgodnejšem obdobju svojega življenja, ko jim je najpomembnejša igra. Skozi igro se učijo, se spoznavajo in sklepajo nova prijateljstva. Projekt MDPM za Goriško predvideva tudi sprejemanje rabljenih dobrih igrak, ki so v posamezni družini že odslužili svojemu namenu in bi z njimi lahko razveselili druge otroke. (km)

GORICA - Drevi v centru Lojze Bratuž Večer o slovenskih književnikih v Italiji

Povod bo predstavitev študije Martina Jevnikarja

V Kulturnem centru Lojze Bratuž bo drevi ob 20. uri okrogla miza o naših književnikih. Domača literarna zgodovinarja profesorja Lojzka Bratuž in David Bandelj bosta s tržaško kolegico prof. Marijo Cenda razmišljala o povojni primorski ustvarjalnosti, literarni zgodovini in kritiki. Povod za to bo predstavitev 524 strani obsežne študije prof. Martina Jevnikarja »Slovenski avtorji v Italiji«, ki jo je prof. Cendova pripravila za tisk in dopolnila za čas po Jevnikarjevi smrti leta 2004. Izšla je v okviru evropskega projekta JezikLingua.

Krstno predstavitev je knjiga doživela 24. maja, ko je bil na Opčinah »Jevnikarjev simpozij«. Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm se je ob stoletnici rojstva spomnilo svojega člana, ki je v po-

vojnem Trstu odigral vidno vlogo v šolstvu, na radiu in v publicistiki, kot predavatelj slovenskega jezika in književnosti pa tudi na univerzah v Padovi in Vidmu. Prof. Jevnikar je med drugim več desetletij spremljal vso slovensko leposlovno bero v zamejstvu in zdomstvu ter o njej poročal na Radiu Trst A, v Literarnih vajah, Mladiki in drugje. Tisti del gradiva, ki zadeva Tržaško, Goriško in Videmsko, je prof. Cendova s to knjigo povezala v celoto. Pred nami je podroben pregled 89 avtorjev in njihovih del. Med njimi je kakih petnajst Goričanov, od Ljubke Šorli in Andreja Budala do Jurija Paljka in Davida Bandlja. V »Pripisu« pa je urednica strnjeno posodobila podatke o njih in kratko predstavila še 24 piscev, ki so nastopili v zadnjem desetletju.

JEREMITIŠČE - Kiparski bienale

Fontana za trg

Izdelujejo jo kamnoseki iz Manč - Radovedni ljudje obiskujejo ustvarjalce

Obiskali smo družino kiparjev, ki se na Jeremitišču udeležuje sedmega kiparskega bienala v organizaciji združenja sKultura 2001. Dvanajsterica kiparjev, ki prihajajo iz Italije in Slovenije, je nad simpozijem navdušena. »Vzdušje je enkratno. Že sama lokacija je sugestivna in spodbuja k ustvarjanju. Spoznala sem veliko novih ljudi, pa še organizacija je kot vedno brezhibna,« je povedala Teresa Cetani iz Matere, ki se štandreškega kiparskega srečanja udeležuje že tretje leto zapored. Med letošnjimi »novinci« pa je njena sestra Daniela, ravno tako kiparka, ki obiskuje likovno akademijo v Turinu in se občasno ukvarja tudi z leseno plastiko. V ponedeljek je že bila na delu in se je s kladivom in dletom lotila oblikovanja cedrovega debla. Upodobila bo stilizirano srce v nežnem in toplen objemu ptičjega krila.

Zelenico pred Makučevo domačijo so v ponedeljek obiskali mnogi radovedneži. Tam so bili na delu tudi člani društva kamnosekov Most iz Manč na Vipavskem. Sku-

Kamnoseki
iz Manč obdelujejo
poldrugo tono
težak blok
iz lipškega
apnenca (zgoraj),
sestri Daniela
(desno) in Teresa
Cetani (spodaj)

FOTO VAS

pina petih ljubiteljskih kiparjev obdeluje po obsegu in teži največjo skulpturo letošnjega simpozija. »Tono pa pol težak blok iz lipškega apnenca bomo z žerjavom dvignili v pokončno pozicijo in ga postavili na kamnit podstavek. Na vrh kamnitega stebra bomo vklesali še grb vasi Štandrež. V končni fazi bomo skulpturi dodali še rezervoar in črpalko, ki bosta omogočila kroženje vode,« je pojasnil Franc Kocjan iz Škocjana na Dolenjskem, ki se poklicno ukvarja z restavriranjem kamnitih kulturnih spomenikov na Slovenskem. Fontano bo združenje sKultura 2001 namestilo kot okras na osrednji vaški trg.

Organizatorji ponujajo ustvarjalcem tudi krajše oddihe v obliki vodenih ekskurzij; obiskali so Gorico, Novo Gorico, Brda in simbol somestja dveh Goric - mozaik nove Evrope na trgu pred novogoriško oz. severno postajo. Kiparje na delu je do sobote mogoče obiskati vsak dan med 10. uro in 12.30 ter med 14. in 17. uro. (VaS)

